

فهرست

دین و زندگی دهم

درس نامه	تست	درس نامه	تست
درس اول هدف زندگی	۸	۱۷	۱۷
درس دوم پر پرواز	۲۴	۳۱	۳۱
درس سوم پنجره‌ای به روشنایی	۴۲	۴۸	۴۸
درس چهارم آینده روشن	۵۶	۶۴	۶۴
درس پنجم منزلگاه بعد	۷۴	۷۹	۷۹
درس ششم واقعه بزرگ	۸۶	۹۱	۹۱
درس هفتم فرجام کار	۹۸	۱۰۵	۱۰۵
درس هشتم آهنگ سفر	۱۱۳	۱۲۰	۱۲۰
درس نهم دوستی با خدا	۱۲۶	۱۳۲	۱۳۲
درس دهم یاری از نماز و روزه	۱۴۱	۱۴۹	۱۴۹
درس یازدهم فضیلت آراستگی	۱۵۷	۱۶۱	۱۶۱
درس دوازدهم زیبایی پوشیدگی	۱۶۷	۱۷۱	۱۷۱
دین و زندگی یازدهم			
بخش اول تفکر و اندیشه	۱۷۸		
درس اول هدایت الهی	۱۸۰	۱۸۶	۱۸۶
درس دوم تداوم هدایت	۱۹۳	۲۰۱	۲۰۱
درس سوم معجزه جاویدان	۲۱۱	۲۱۷	۲۱۷
درس چهارم مسئولیت‌های پیامبر ﷺ	۲۲۵	۲۳۳	۲۳۳
درس پنجم امامت، تداوم رسالت	۲۴۴	۲۵۲	۲۵۲
درس ششم پیشوایان اسوه	۲۶۴	۲۷۱	۲۷۱
درس هفتم وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا ﷺ	۲۷۹	۲۸۴	۲۸۴

دین و زندگی دوازدهم

درس نامه	تست	درس نامه	تست
درس هشتم احیای ارزش‌های راستین	۲۹۲	۲۹۷	۲۹۷
درس نهم عصر غیبت	۳۰۵	۳۱۴	۳۱۴
درس دهم مرجعیت و ولایت فقیه	۳۲۵	۳۳۲	۳۳۲
بخش دوم در مسیر	۳۴۱		
درس یازدهم عزت نفس	۳۴۲	۳۴۸	۳۴۸
درس دوازدهم پیوند مقدس	۳۵۵	۳۶۰	۳۶۰
بخش اول تفکر و اندیشه	۳۶۹		
درس اول هستی‌بخش	۳۷۰	۳۷۶	۳۷۶
درس دوم یگانه بی‌همتا	۳۸۴	۳۹۳	۳۹۳
درس سوم توحید و سبک زندگی	۴۰۱	۴۰۹	۴۰۹
درس چهارم فقط برای تو	۴۱۶	۴۲۴	۴۲۴
درس پنجم قدرت پرواز	۴۳۲	۴۳۸	۴۳۸
درس ششم سنت‌های خداوند در زندگی	۴۴۶	۴۵۶	۴۵۶
بخش دوم در مسیر	۴۶۶		
درس هفتم بازگشت	۴۶۷	۴۷۳	۴۷۳
درس هشتم زندگی در دنیای امروز و عمل به احکام الهی	۴۸۱	۴۸۸	۴۸۸
درس نهم پایه‌های استوار	۴۹۶	۵۰۵	۵۰۵
درس دهم تمدن جدید و مسئولیت ما	۵۱۳	۵۲۰	۵۲۰
پاسخ‌نامه کلیدی	۵۲۷		

توحید و سبک زندگی

هدف کلی آشنایی با توحید عملی به عنوان ثمره و میوه توحید نظری و تلاش برای تحقق آن در زندگی فردی و اجتماعی

مفاهیم اصلی

توحید عملی

شرک عملی

بعد فردی توحید

بعد اجتماعی توحید

انسان موحد

جامعه توحیدی

سوالات اصلی درس

بر آستان جانان گر سر توان نهادن گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد
وقتی برای خرید یک کالا به بازار می‌رویم؛ معمولاً با رسیدن به اولین مغازه و دیدن اولین نمونه دست به خرید نمی‌زنیم، بلکه با جست‌وجو، بهترین‌ها را انتخاب می‌کنیم.
امروزه در بازار سبک زندگی، سبک‌های گوناگونی از زیستن تبلیغ می‌شود که ما باید از میان آن‌ها بهترین را انتخاب کنیم. انتخاب هر یک از این سبک‌ها، مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می‌زند. وقتی برای خرید یک کالا، آن چنان دقت و حساسیتی به خرج می‌دهیم، پس باید این انتخاب مهم براساس فکر و به دور از احساسات باشد و دلیلی محکم و عقل‌پسند از آن حمایت کند. خوب است بدانیم که هر سبکی از زندگی، ریشه در اندیشه‌های خاصی داشته و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد. شناخت آن ریشه‌ها کمک فراوانی به تصمیم‌گیری درست ما خواهد کرد. «زندگی توحیدی» نیز شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد و در درس‌های گذشته تا حدودی با این جهان‌بینی آشنا شدیم.

در این درس می‌خواهیم به این پرسش پاسخ دهیم که ایمان به خداوند، به عنوان خالق و پروردگار جهان، چه سبکی از زندگی را به دنبال می‌آورد و در مقابل آن کدام سبک از زندگی قرار می‌گیرد؟

۱- توضیح

در درس پیش با توحید نظری یعنی توحید در شناخت و اعتقاد آشنا شدیم و فهمیدیم که تنها خالق، مالک، سرپرست و تدبیرکننده جهان خداست. در این درس به بررسی آثار و نتایج این شناخت، در عمل و زندگی می‌پردازیم. یکی از روش‌ها و سبک‌های مختلف زندگی، زندگی توحیدی است. همان‌طور که هر سبک زندگی، ریشه در نگرش و افکار خاص دارد، زندگی توحیدی نیز ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد.

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «ریشه در» می‌فهمیم که: اندیشه‌های خاص و جهان‌بینی ویژه: علت و سبک زندگی: معلول و نتیجه آن است.

هم‌چنین از کلمه «پس» می‌فهمیم که: تغییر مسیر زندگی انسان و رقم‌زدن سرنوشت او در دنیا و آخرت: علت و ضرورت انتخاب سبک زندگی براساس فکر و به دور از احساسات بودن آن: معلول و نتیجه است.

۳- پیام بیت

بیت مطرح در مقدمه بر توحید عملی یا توحید در عمل تأکید می‌کند. سرنهادن بر آستان خداوند، همان اطاعت و پیروی از او در همه ابعاد است که نتیجه آن، رسیدن به سربلندی و سرافرازی است. این بیت با آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ و تمامی آیاتی که به عبادت و بندگی خدا اشاره دارد، ارتباط مفهومی دارد.

یادآوری

منشأ اختلاف در انتخاب هدف‌ها

- در پایه دهم، این اصل کلی را آموختیم که افکار و اعتقادات هر فرد، مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست.
- هر فردی متناسب با اعتقادات خویش، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.
- مثال** اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که سعادت بشر در کسب ثروت است و انسان فقط با لذات مادی خوشبخت می‌شود، به طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می‌کند.
- یا اگر کسی چنین اندیشید و واقعاً معتقد شد که دانش و آگاهی، بزرگ‌ترین کمال انسان است و هیچ امر دیگری با آن قابل مقایسه نیست، عمر خود را به کسب علم خواهد گذراند و در همین راه تلاش خواهد کرد.

۱- توضیح

این درس به تبیین توحید عملی به عنوان نتیجه توحید نظری (توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت) می‌پردازد. از آن‌جا که افکار و اعتقادات انسان، در انتخاب اهداف، رفتارها و مسیر زندگی او مهم‌ترین نقش را دارد، اگر کسی به توحید معتقد باشد در عمل نیز انسان موحدی خواهد بود و زندگی توحیدی خواهد داشت و برعکس اگر کسی در اعتقاداتش دچار شرک باشد، زندگی عملی او نیز مشرکانه است.

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «مهم‌ترین عامل» می‌فهمیم که: افکار و اعتقادات: علت و تعیین هدف‌ها و رفتارها و مسیر زندگی: معلول و نتیجه آن است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۱- دهم) هر کس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود و اختلاف در انتخاب هدف‌ها، ریشه در نوع اندیشه انسان دارد.

بازتاب توحید در زندگی

مفهوم توحید عملی

با توجه به اصل فوق می‌توانیم بگوییم انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است (توحید در خالقیت) و ایمان دارد که او پروردگار هستی است (توحید در ربوبیت)، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد؛ چنین انسانی در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

مثال می‌توانیم از جعفر بن ابی‌طالب یاد کنیم که در حضور «نجاشی»، پادشاه حبشه، اثرات پذیرش این اعتقاد را، این‌گونه توصیف کرد: «ما قبلاً قومی جاهل بودیم، بت می‌پرستیدیم، مردار می‌خوردیم، مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم و قوی، ضعیف را می‌بلعید. این چنین بودیم تا این که خداوند از میان ما پیامبری مبعوث فرمود که خانواده‌اش را می‌شناسیم و به صداقت و امانت‌داری و عفتش ایمان داریم. پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن چه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم، کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.»

رابطه مستقیم میان ایمان به توحید با عمل به توحید

البته، از آن جا که ایمان همه افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است (علت)، میزان این تأثیرگذاری این اعتقاد بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد (معلول). هر چه ایمان قوی‌تر باشد (علت)، تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر (معلول) و هر چه ضعیف‌تر باشد (علت)، تأثیر آن کم‌تر خواهد بود (معلول): ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ﴾
با این معیار، هر کس می‌تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند.

۱- توضیح

درک و شناخت این که خداوند فقط خالق جهان است (توحید در خالقیت) و ایمان به این که او تنها پشتیبان جهان (توحید در ربوبیت) است، این نتیجه را به همراه دارد که فقط او شایسته پرستش و اطاعت است، یعنی نتیجه توحید در نظر، زندگی توحیدی در عمل است. با توجه به این مفهوم، کسی شایسته پرستش و اطاعت است که خالق، مالک و مدبر جهان است. جملاتی که جعفر بن ابی‌طالب در حضور نجاشی بیان کرده، همگی نشان‌دهنده آثار و نتایج قبول توحید در زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان است. قبول توحید، فقط به معنای ایمان به خدای یگانه نیست، بلکه موجب تغییر در اعمال و عبادت و بندگی خدا یا همان توحید عملی می‌شود. به همین جهت است که می‌گوییم دین فقط اعتقاد نیست، بلکه عمل را نیز شامل می‌شود. این مطلب در جمله «ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و ... دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد ...» به خوبی مشخص است.

۲- کلیدواژه

توحید عملی: منحصرکردن عبادت‌ها، افعال، محبت، دعا، اطاعت، درخواست و طلب و خلاصه همه جهت زندگی برای خدا و رضایت او. به جای توحید عملی، از اصطلاحات توحید عبادی و توحید در عبادت نیز استفاده می‌شود.

۳- رابطه علت و معلولی

ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی: علت و تأثیر آن در زندگی و عمل: معلول و نتیجه آن است.

بنابراین از میزان توحید در عمل می‌توان به میزان توحید در نظر یا ایمان به توحید پی برد و میان این دو رابطه مستقیم وجود دارد.

۴- نکته ترکیبی

آیاتی که بیانگر توحید عملی هستند، عبارت‌اند از:

(درس ۱- دهم) آیه: ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَ نَسْكَی وَ مَحْيَای وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بیانگر توحید عملی است.

(درس ۹- دهم) آیه: ﴿وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ نیز به توحید عملی اشاره دارد. زیرا کسی که بنده خداوند است، او را محبوب و معبود خود می‌داند.

آیه: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي﴾ نیز بیانگر توحید عملی است.

زیرا کسی که پرستنده پروردگار است، فقط او را دوست دارد و از غیر خدا اطاعت نمی‌کند، مگر به اذن و فرمان خدا.

(درس ۱۰- دهم) در آیه: ﴿اقِمِ الصَّلَاةَ﴾ و ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ اقامه نماز و روزه از مصادیق توحید عملی است.

(درس ۱۲- دهم) آیه: ﴿يَذُنُّ عَلَيْهِمْ مِنْ جَلْبَابِهِمْ﴾ که به نزدیک ساختن روسری‌ها برای زنان اشاره دارد، بعدی از ابعاد توحید عملی است.

(درس ۱- یازدهم) آیه: ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَّاصُوا بِالْحَقِّ وَ تَوَّاصُوا بِالصَّبْرِ﴾ با تأکید بر عمل صالح و انجام حق و صبر و سفارش دیگران به آن، بیانگر توحید عملی است.

(درس ۵- یازدهم) آیه: ﴿اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ که اطاعت از خدا و پیامبر و امامان را واجب اعلام نموده، بیانگر توحید عملی است.

عبارت: «ما إن تمسكنم بهما لن تضلوا أبداً» در حدیث ثقلین که تمسک و پیروی از اهل بیت را موجب رهایی از گمراهی می‌داند، بیانگر توحید عملی است.

(درس ۸- یازدهم) در حدیث سلسله‌الذهب، امام رضا علیه السلام با تأکید بر ولایت امام که شرط تحقق توحید در زندگی اجتماعی است به توحید عملی اشاره نموده است: «بشروطها و أنا من شروطها».

(درس ۹- یازدهم) عبارت: ﴿يعبدونني لا يشركون بي شيئاً﴾ بیانگر آن است که در آینده تاریخ، با ظهور امام عصر عجل الله تعالي فرجه، مؤمنان صالح خدا را می‌پرستند و توحید عملی و دوری از شرک حاکم می‌شود.

(درس ۱- دوازدهم) آیه: ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ بیانگر توحید عملی است. زیرا به درخواست از خدا اشاره دارد.

(درس ۴- دوازدهم) آیات: ﴿تَقَوْمُوا لِلَّهِ﴾، ﴿إِنْ أَعْبَدُونِي﴾ بیانگر توحید عملی است.

(درس ۶- دوازدهم) آیه: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ به انجام عمل نیک در مسیر توحید عملی اشاره دارد.

(درس ۷- دوازدهم) آیه: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ اعْتَصَمُوا بِهِ﴾ با تمسک به خدا بیانگر توحید عملی است.

(درس ۸- دوازدهم) آیه: ﴿أَفَمِنْ أُنْحُسَ بِنِيَانِهِ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٍ﴾ که به پایه‌گذاری زندگی بر اساس تقوا و خشنودی خدا دلالت دارد، حاکی از توحید عملی است.



با تدبیر در آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید.

﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾:

همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست. پس او را بندگی کنید [که] این راه راست [و درست] است.

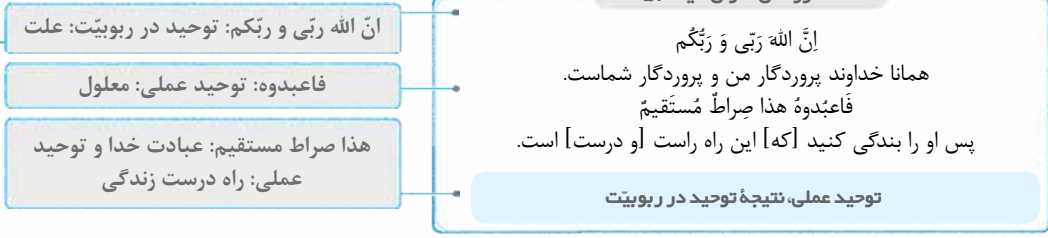
۱- چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟

چون فقط خداوند، پروردگار (رب) هستی است، پس باید تنها او را عبادت و پرستش کرد و از پرستش غیر او خودداری نمود.

۲- چرا خداوند بندگی خود را، راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟

تنها خدا رب و پروردگار هستی است و همه چیز تحت قدرت اوست و بندگی هر چه غیر از خدا، در حقیقت بندگی چیزهایی است که هیچ نقش و قدرتی در این عالم ندارند و اگر کسی در این مسیر گام بردارد و زندگی خود را با اتکا به غیر خدا پیش برد، در راهی پرخطر گام گذاشته و سرانجامی جز سقوط ندارد.

سوره آل عمران، آیه ۵۱



۱- **إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ**: این عبارت بیانگر توحید در ربوبیت است؛ بدین معنا که خداوند، جهان را اداره و تدبیر می کند و پرورش همه مخلوقات به دست اوست. البته از آن جا که در بحث توحید در ربوبیت گفتیم که چون خداوند خالق، مالک و ولی و سرپرست حقیقی جهان است، پروردگار جهان نیز هست و تدبیر امور جهان به دست اوست. این عبارت به گونه ای شامل تمامی مراتب توحید در عقیده می شود. این عبارت، بیانگر معیار و ملاکی برای معبودبودن است.

۲- **فَاعْبُدُوهُ**: با اعتقاد به این که خداوند، تنها پروردگار ما و جهان است، درمی یابیم که تنها وجود شایسته پرستش، خداست: ارتباط بین توحید در ربوبیت و توحید در عبادت. به عبارت دیگر، نتیجه و بازتاب آشنایی با توحید در نظر (خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت)، توحید در عمل (توحید عملی) است و ربوبیت الهی، منشأ و خاستگاه پرستش خداوند است. این عبارت بیانگر توحید عملی در هر دو بعد فردی و اجتماعی است.

۳- **هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ**: بندگی خدا راهی مستقیم و بدون انحراف و راه راست زندگی است. از مفهوم مخالف این عبارت می فهمیم که: بندگی غیر خدا راهی انحرافی است.

۴- **رَابِطَةُ عِلْت وَ مَعْلُوْلِي**: حرف «ف» در این آیه، نشان دهنده رابطه علیت است، یعنی چون خداوند پروردگار جهان است، پذیرش بندگی خداوند، تنها راه راست و صحیح در زندگی انسان است. به عبارت دیگر، توحید در ربوبیت: علت و توحید عملی: معلول و نتیجه آن است.

۵- **نکته ترکیبی (۱)**: (درس ۱ - یازدهم) بندگی خدا راه درست زندگی و از نیازهای برتر و بنیادین انسان است.

۶- **نکته ترکیبی (۲)**: (درس ۴ - دوازدهم) خداوند در آیه: ﴿وَ اِن اَعْبَدُوْنِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيْمٌ﴾ نیز بندگی خدا را راه درست زندگی بیان کرده است.

۷- **نکته ترکیبی (۳)**: (درس ۷ - دوازدهم) خداوند در آیه: ﴿فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَ اعْتَصَمُوْا بِرَحْمَةِ اللّٰهِ فَاِنَّ رَحْمَةَ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ﴾ را راه هدایت به راه راست را ایمان به خدا و تمسک به او (توحید عملی) بیان کرده است.

ابعاد توحید عملی

توحید عملی دارای دو بعد فردی و اجتماعی است که به تبیین هر یک می پردازیم.

الف) بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن

اوزگی های انسان موحد

- هر کسی در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است.
- چنین فردی می کوشد تمایلات درونی و تصمیم ها و فعالیت های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد. مثال: در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش و به طور کلی در تمام برنامه های روزانه خود، خدا را در نظر می گیرد و تلاش می کند از دایره فرمان های او خارج نشود.
- از نظر انسان موحد هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند. از همین رو، موحد واقعی، همواره انسانی امیدوار است. در مقابل سختی ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن ها را زمینه موفقیت های آینده اش قرار می دهد. باور دارد که دشواری های زندگی نشانه بی مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست
نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

این دو بیت بیانگر انسان موحد یا توحید عملی در بعد فردی است که فقط تسلیم و مطیع خداوند است و او را دوست و یار خود برگزیده است. از غیر خدا طلب و درخواستی ندارد و فقط به خدا توجه دارد و هیچ کس را همتا و شبیه خداوند متعال نمی‌داند و صبور و استوار است و سختی‌ها را بستری برای رشد خود می‌داند.
این ابیات با بیت: «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» و آیه: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ارتباط مفهومی دارد. هم‌چنین مصراع «نظیر دوست ندیدم ...» با آیه: ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ هم‌مفهوم است.

- انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است.
- انسان موحد موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است. بر همین اساس، امام علی (ع) به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند، می‌فرماید:

امام علی (ع) «تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها؛ چرا که شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او بپرهیزید.»

۱- توضیح

در بعد فردی توحید عملی موارد زیر مطرح است:

- اطاعت از فرمان‌های خدا
- جهت‌گیری تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های انسان متناسب با خواست و رضایت الهی
- حکیمانه‌دانستن همه حوادث عالم
- صبر و استواری در مقابل سختی‌ها و مشکلات زندگی و قرار دادن آن سختی‌ها برای شکوفایی و موفقیت خود
- برخورداری از شخصیتی ثابت و پایدار و آرامش روحی
- مسئولیت در برابر مخلوقات دیگر

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «از همین‌رو» می‌فهمیم که: حکیمانه‌دانستن همه حوادث عالم: علت و امیدواری انسان موحد و قرار دادن سختی‌ها و مشکلات به عنوان بستر رشد و بالندگی: معلول و نتیجه آن است. هم‌چنین از کلمه «چون» می‌فهمیم که: تنظیم‌نمودن زندگی براساس رضایت خداوند و پیروی از فرمان‌های الهی توسط انسان موحد: علت و برخورداری از شخصیتی ثابت و پایدار و آرامش روحی: معلول و نتیجه آن است.

۳- پیام حدیث

سخن امام علی (ع) بر توحید عملی در بعد فردی تأکید دارد و ایشان، انسان موحد را در برابر مخلوقات خدا مسئول می‌داند. امام علی (ع) انسان‌ها را به رعایت تقوا یعنی دوری از گناهان در مورد انسان‌ها و شهرها و آبادی‌ها دعوت نموده است. مقصود از «تقوا» در مورد شهرها و آبادی‌ها، حفظ و مراقبت از آن‌هاست. ایشان، انسان را در برابر همه مخلوقات الهی مسئول می‌داند و به همین

جهت باید از آن‌ها حفاظت نمود و انسان حق ندارد که به آن‌ها آسیب برساند. اطاعت از خدا و پرهیز از عصیان، همان توحید عملی است که در آخر، انسان‌ها را به آن دعوت نموده است.

۴- ارتباط مفهومی

بیت: «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» با بیت: «سر ارادت ما و آستان حضرت دوست / که هر چه بر سر ما می‌رود، ارادت اوست.» و حدیث امام علی (ع) ارتباط مفهومی دارد و همگی بیانگر «تبلور توحید عملی» در انسان موحد در بعد فردی است.

۵- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۸ - دهم) یکی از ویژگی‌های انسان موحد این است که در مقابل سختی‌ها و مشکلات صبور و استوار است. آیه ﴿وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ﴾ بیانگر آن است.

۶- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۱۰ - دهم) مقصود از «تقوای الهی» در حدیث امام علی (ع)، حفاظت و نگهداری است. انسان باتقوا، خودنگه‌دار است و خود را در برابر گناه حفظ می‌کند و بر خودش مسلط است.

۷- نکته ترکیبی (۳)

(درس ۴ - دوازدهم) پیروی انسان موحد از فرمان‌های خداوند و تنظیم زندگی خود براساس رضایت او، بیانگر اخلاص در بندگی خداست.

۸- نکته ترکیبی (۴)

(درس ۶ - دوازدهم) با توجه به آیه: ﴿أَحْسِبِ النَّاسَ اَنْ يَتْرُكُوْا اَنْ يَقُوْلُوْا آمَنَّا وَ هُمْ لَا يَفْتَنُوْنَ﴾ برخی سختی‌های زندگی، نمودی از امتحانات و ابتلائات برای انسان مؤمن و موحد است، نه نشانه بی‌مهری خداوند.

بعد فردی شرک عملی و نتایج آن

- در مقابل، اگر کسی که دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است: ﴿أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ الْهَوٰهٗ اَفَانَتْ تَكُوْنُ عَلَیْهِ وَكَيْلًا﴾
- تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت (علت)، باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد (معلول)؛ زیرا از یک سو هوای نفس وی هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قدرت‌های مادی هر روز رنگ عوض می‌کنند و او را به بردگی جدیدی می‌کشاند (علت).

۱- توضیح

شرک عملی در دو حالت اتفاق می‌افتد: یکی این که فرد از هوای نفس خود اطاعت کند (بت درون) و دیگر آن که بندگی قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها که فرمان الهی را بیان نمی‌کند، بپذیرد (بت بیرون).

۲- کلیدواژه

شرک عملی: شریک کردن غیرخدا یا اطاعت از هوای نفس در عبادت‌ها و کارها و اطاعت از آن‌ها بدون اذن الهی

۳- رابطه علت و معلولی

از کلمه: «باعث می‌شود» می‌فهمیم: تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت: علت و برخورداری از درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار در انسان مشرک: معلول و نتیجه آن است.

هم‌چنین از کلمه «زیرا» می‌فهمیم: قرار دادن خواسته جدید از سوی هوای نفس جلوی انسان یا رنگ عوض کردن و به بردگی کشاندن انسان مشرک توسط طاغوت‌ها: علت و برخورداری از درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار توسط انسان مشرک: معلول و نتیجه آن است.

۴- نکته ترکیبی

مواردی که بیانگر شرک عملی در بعد فردی است، عبارت‌اند از:

(درس ۲ - دهم) هوای نفس، همان نفس اماره است که انسان را به بدی‌ها دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان بازمی‌دارد.

(درس ۹ - دهم) آیه: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ اُنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ﴾ بیانگر شرک عملی است.

(درس ۱۱ - یازدهم) با توجه به آیه: ﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءَ سَيِّئَةٍ مِّمَّثِلًا وَّ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ﴾، بدی پیشه‌کردن و گام‌برداشتن در مسیر گناه نیز باعث خواری و ذلت انسان می‌شود.

(درس ۲ - دوازدهم) آیه: ﴿قُلْ اِفَاتَّخَذْتُمْ مِّنْ دُونِ اَوْلِيَاءِ لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَّ لَا ضَرًّا﴾ کسانی را بیان می‌کند که غیرخدا را به عنوان ولی و سرپرست خود می‌گیرند و از آن‌ها طلب و درخواست دارند، حال آن‌که بت‌ها اختیار سود و زیان خود را هم ندارند. یعنی علاوه بر شرک در ولایت، دچار شرک عملی نیز هستند.

(درس ۸ - دوازدهم) آیه: ﴿مَنْ اَسَّسَ بِنِيَانِهِ عَلٰى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ﴾ بیانگر کسی است که در زندگی از فرمان‌ها و احکام الهی تبعیت نمی‌کند و دچار شرک عملی است.

سوره فرقان، آیه ۴۳

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ

آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت،

أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا

آیا تو ضامن او می‌باشی او به دفاع از او برمی‌خیزی؟

گرفتاری به شرک عملی در بعد فردی

آرایت من اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ:
اتخاذ هوای نفس و بت درون به عنوان معبود

أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا:
عدم امکان هدایت اجباری مشرکان

۱- آرایت من اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ: این آیه در خصوص هواپرستان است. کسانی که هوای نفس را معبود خود قرار می‌دهند و اوامر هوای نفس را بر اوامر خداوند ترجیح می‌دهند. این افراد دچار شرک عملی در بعد فردی هستند و خداوند با عبارت «آرایت» چنین کسانی را مورد مذمت قرار داده است.

۲- افانت تكون عليه وكيلاً: این عبارت به صورت استفهام انکاری می‌گوید که ای پیامبر ﷺ، تو وکیل انسان هواپرست نیستی تا او را به راه راست ببری. انبیای الهی مسئولیتی در اجبار به هدایت هواپرستان ندارند و ضامن آن‌ها در انجام فرامین الهی نیستند، وظیفه آن‌ها فقط ابلاغ است. از این مفهوم به «اختیار» انسان پی می‌بریم. با توجه به این عبارت، هدایتگری پیامبر ﷺ در مورد هواپرستان بی‌تأثیر است.

۳- نکته ترکیبی (۱): (درس ۲ - دهم) عبارت: ﴿أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ که به اختیار انسان در پذیرش یا عدم پذیرش هدایت اشاره دارد، با آیه ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكَرَآ وَّ إِنَّمَا كَفَرَآ﴾ مرتبط است.

۴- نکته ترکیبی (۲): (درس ۱ - یازدهم) آیه: ﴿رَسُلًا مَّبَشِّرِينَ وَّ مَنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حِجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالِ﴾ نقش پیامبران را فقط بشارت‌دهنده و اندازکننده بیان نموده، نه وکیل و ضامن مردم در پذیرش هدایت الهی و این آیه نیز با بیان اتمام حجت انسان پس از هدایت الهی، بر اختیاری بودن هدایت تأکید کرده است.

۵- نکته ترکیبی (۳): (درس ۱۱ - یازدهم) هوی و هوس یا همان «نفس اماره» از ما می‌خواهد که فقط به تمایلات بعد حیوانی سرگرم باشیم و از تمایلات عالی و برتر غافل بمانیم. انسانی که به هوی و هوس پاسخ مثبت می‌دهد، قدم در وادی ذلت گذاشته و از مسیر رشد بازمی‌ماند.

۶- نکته ترکیبی (۴): (درس ۵ - دوازدهم) آیات: ﴿قَدْ جَاءَ كَمْ صَآئِرٍ مِّن رَّبِّكَ فَمِنْ اِبْصَرَ فَلَئِنَّ فِىْهَا وَّ مَن عَمِيَ فَلَئِنَّ فِىْهَا﴾ و ﴿ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيكَ وَّ اِنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلّٰمٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ﴾ با تأکید بر اختیار انسان پس از نزول دلایل روشن و هدایت الهی، با عبارت: ﴿أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ هم‌مفهوم است.

با توجه به آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید.

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللّٰهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِن أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَّ إِن أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ اِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَّ الْآخِرَةَ ذٰلِكَ هُوَ الْخَسِرَانُ الْمُبِينُ﴾
«از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند، پس اگر خیریه به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. او در دنیا و آخرت، اهر دو [زیان می‌بیند. این همان زیان آشکار است.»

۱- پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد، چه تفاوتی دارد؟

پرستشی که از روی ایمان باشد، پرستشی ثابت و پایدار است؛ یعنی فرد در هر شرایطی چه در خوشی و چه در راحتی، چه در تنگنا و چه در آسایش، دست از پرستش خداوند برنمی‌دارد. اما پرستشی که از روی تردید باشد، مقطعی و سطحی است و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می‌دهد. یعنی وقتی خیریه به فرد می‌رسد، خدا را عبادت و بندگی می‌کند و هنگامی که سختی و شری به وی می‌رسد، از خدا رویگردان می‌شود.



۲- چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد، دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟

این به ایمان انسان برمی‌گردد. کسی که خدا را با جان و دل نپذیرفته و ایمان به خدا در متن زندگی‌اش قرار نداشته باشد، بسته به شرایط، خدا را می‌پرستد. این افراد همانند کسانی هستند که در لبه جایی قرار گرفته‌اند که آن‌جا نیز مستقر و پابرجا نیست و با تکان مختصری از مسیر خارج می‌شود. اما انسان مؤمن چون دل به خدا سپرده و تابع فرمان‌های اوست، در هر شرایطی دست از پرستش خداوند برنمی‌دارد، زیرا می‌داند این جهان، تحت تدبیر خداوندی حکیم است و هیچ حادثه‌ای در جهان بی‌حکمت نیست.

سوره حج، آیه ۱۱

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ
 از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [آنها به زبان و
 هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند،
 فَإِنِ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ
 پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد.
 وَإِنِ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ
 و اگر بلایی به او رسد، از خدا روی گردان می‌شود.
 خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ
 او در دنیا و آخرت، اهر دو [زبان می‌بیند. این همان زیان آشکار است.

گرفتاری به شرک عملی در بعد فردی، زیان آشکار انسان

و من النَّاسِ من يعبد الله على حرف:
 افراد ضعیف‌الایمان گرفتار به شرک عملی

فان اصابه خير اطمأن به و ان اصابته فتنة
 انقلب على وجهه: بی‌ثباتی در پرستش خدا
 براساس منافع مادی

خسر الدنيا والآخرة:
 زیان هر دو دنیا برای انسان مبتلا به شرک

ذلك هو الخسران المبين:
 زیان آشکار برای انسان مبتلا به شرک عملی

۱- و من النَّاسِ من يعبد الله على حرف: ایمان بعضی انسان‌ها سطحی است و در کناره دین ایستاده‌اند و به صورت مقطعی خدا را عبادت می‌کنند. انسانی که در لبه ایمان قرار دارد، در آن ثابت‌قدم و پابرجا نیست و با وقوع اتفاقی، از ایمان خارج می‌شود: افراد ضعیف‌الایمان و سست‌عنصر. این آیه در خصوص انسانی است که به شرک عملی در بعد فردی دچار می‌باشد.

۲- فان اصابه خير اطمأن به و ان اصابته فتنة انقلب على وجهه: کسی که ایمانش محکم نباشد و از روی تردید و به صورت مقطعی خدا را می‌پرستد، حوادث تلخ و شیرین و فراز و نشیب‌های زندگی او را تغییر می‌دهد.

در این عبارت، قرآن به توضیح ایمان متزلزل مشرکین می‌پردازد و می‌گوید: اگر خیری به آنان برسد، آرامش و اطمینان دارند و اگر رنج و بدی به آن‌ها برسد و مورد ابتلاء و آزمایش قرار گیرند، دگرگون می‌شوند و به کفر روی می‌آورند. گویی آن‌ها دین را به عنوان وسیله رسیدن به امیال خود پذیرفته‌اند که اگر به آن امیال نرسند، دین را رها می‌کنند و معیار حقانیت دین و دینداری برایشان، مسائل مادی و رسیدن به خواسته‌های خودشان است.

از این عبارت می‌فهمیم که انسان در معرض هجوم خیرات و بلاهاست و کسی که پرستش او از روی ایمان باشد، این حوادث هیچ تغییری در عمل و عبادات او نمی‌گذارد و در ایمان خود ثابت‌قدم است. اما عبادت افراد ضعیف‌الایمان، همیشگی نیست و مقطعی است. وقتی خیری به آن‌ها می‌رسد، خدا را می‌پرستند و هنگامی که سختی به آن‌ها می‌رسد، از خدا روی گردان می‌شوند.

۳- خسر الدنيا والآخرة: انسان مشرک هم در دنیا زیان می‌بیند و هم در آخرت. زیرا که به خواسته‌های دنیایی خود نمی‌رسد و در آخرت نیز، به عذاب الهی گرفتار می‌شود.

۴- ذلك هو الخسران المبين: روی گردانی از خداوند با رسیدن رنجی به انسان و گرفتاری به شرک، زیان آشکار است.

۵- ارتباط مفهومی: عبارت ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ﴾ به شرک عملی در بعد فردی اشاره دارد و با عبارت: ﴿رَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ﴾ که بیانگر همین مفهوم است، ارتباط دارد.

۶- نکته ترکیبی (۱): (درس ۴ - یازدهم) در دو جا از ایمان و اطاعت غیرراستین صحبت شده است. یکی در آیه این درس که از افرادی یاد می‌کند که فقط هنگام خوشی خدا را عبادت می‌کنند و عبادت آن‌ها سطحی است و دیگری در آیه: ﴿لَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا...﴾ افرادی که داوری نزد طاغوت می‌برند و ایمان آن‌ها راستین نیست، این دو گروه سخن و عملشان با یکدیگر یکی نیست.

۷- نکته ترکیبی (۲): (درس ۸ - دوازدهم) کسی که دچار شرک عملی است، در لبه پرتگاه مشرف به سقوط قرار گرفته و این همان است که در آیه: ﴿إِنَّمَا مَن اتَّسَعَ بِنِيعَةِ عَلِيِّ شَفَا جِرْفَ هَارِ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ به آن اشاره شده است.

۸- نکته ترکیبی (۳): (درس ۶ - دوازدهم) عبارت: «فتنه» در این آیه، اشاره به «سنت امتحان و ابتلاء» دارد و افرادی که در توحید عملی دچار ضعف‌اند، در هنگام مواجهه با سنت ابتلاء، از خدا رویگردان می‌شوند.

ب) بعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن

مفهوم توحید اجتماعی

بعد اجتماعی توحید به معنای قرارگرفتن همه ارکان یک جامعه در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست.

اوزگی‌های جامعه توحیدی

مهم‌ترین رکن یک جامعه، حکومت آن است. وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به‌اجرا درآورد.

- یک جامعه، علاوه بر رکن سیاسی، دارای ارکان دیگری مانند اقتصاد و فرهنگ نیز هست. جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان‌های خداوند یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای عدالت گستر درمی‌آید.
- جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت نداده است، نمی‌پذیرد. با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند و با ظالمان مبارزه می‌کند.
- بنا به فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند و به این سخن خداوند گوش فرا می‌دهد که فرموده است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، [به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید. حال آن‌که آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.»

۱- توضیح

در بعد اجتماعی توحید عملی موارد زیر مطرح است:

- حکومت حاکم آن براساس قوانین الهی و به اجرا درآوردن قانون الهی
- پیشرفتن تمام ارکان جامعه از جمله اقتصاد و فرهنگ به سوی اجرای فرمان‌های خدا
- عدالت گستری در جامعه
- نپذیرفتن حکومت کسانی که حق حکومت ندارند
- دوستی نکردن با دشمنان خدا و مسلمانان
- مبارزه با ظالمان
- حمایت از محرومان و مستضعفان

۲- کلیدواژه

جامعه توحیدی: یکپارچه‌شدن نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۹ - دهم) دوستی نکردن با دشمنان خدا و مسلمانان و مبارزه با آنان که از ویژگی‌های جامعه توحیدی است، همان تبری یا بیزاری از باطل و پیروان اوست.

(درس ۴ - یازدهم) تشکیل حکومت اسلامی برای اجرای احکام اجتماعی

اسلام و پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت در راستای بعد اجتماعی توحید عملی است. همه پیامبران با کتاب آسمانی و میزان ارسال شدند تا عدالت در جامعه برقرار شود یعنی توحید عملی پیاده شود: ﴿لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الكتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط﴾ (درس ۴ - یازدهم) حمایت از محرومان و مستضعفان که از ویژگی‌های انسان موحد است، با این سخن رسول خدا ﷺ ارتباط دارد که فرمود: «هر کس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد، بشنود اما به یاری آن مظلوم برنخیزد، مسلمان نیست.»

(درس ۵ - یازدهم) آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ با وجوب اطاعت از پیامبر و جانشینان برحق ایشان، بیانگر توحید عملی در بعد اجتماعی است.

(درس ۸ - یازدهم) عبارت: «بشروطها و أنا من شروطها...» در حدیث سلسله‌الذهب، با تأکید بر ولایت امام، بیانگر بعد اجتماعی توحید است. (درس ۱۰ - یازدهم) این که در جامعه توحیدی باید حاکم جامعه همان شرایطی را که خداوند تعیین کرده، دارا باشد، بیانگر «مشروعیت» حاکم در آن جامعه است.

سوره ممتحنه، آیه ۱

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ
ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید.
تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ
[به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید. حال آن‌که آنان به دین حقی
که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.

دوری از دوستی با دشمنان خدا و مسلمانان
از نشانه‌های توحید عملی در بعد اجتماعی

یا ایها الذین آمنوا: مخاطب: مؤمنان

لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء تلقون الیهیم
بالمودة: نهی از دوستی و مهربانی با دشمنان
خدا و مسلمانان

و قد کفروا بما جاءکم من الحق: علت پرهیز
از دوستی، کفر دشمنان به دین حق

۱- یا ایها الذین آمنوا: مخاطب آیه، مؤمنان هستند که خدا را می‌پرستند: **جامعه توحیدی.**

۲- لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء: جامعه موحد و باایمان حق ندارد با دشمنان خدا و مسلمانان که در حقیقت یک دشمن است، رابطه دوستانه و صمیمانه داشته باشد: نهی مؤمنان از **رابطه دوستی با دشمنان خدا و دشمنان خودشان.**

از این عبارت می‌فهمیم: ایمان به خداوند با برقراری پیوند دوستی با دشمن خدا سازگار نیست.
۳- تلقون الیهیم بالمودة: علاوه بر نهی از هرگونه رابطه دوستی با دشمنان خدا، باید از القای مودت و مهربانی نیز با آنان پرهیز کرد: نهی از هرگونه محبت به دشمنان خدا

۴- و قد کفروا بما جاءکم من الحق: علت این نهی‌ها (رابطه دوستی و مهربانی) در این عبارت آمده است:

این دشمنان، به دین حق یعنی دین اسلام، کافرند: **مخالفت کفار در عقیده با مسلمانان**

۵- رابطه علت و معلولی: عبارت: ﴿قد کفروا بما جاءکم من الحق﴾ کفر به دین حق: علت و عبارت: ﴿لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء تلقون الیهیم بالمودة﴾ نهی از رابطه دوستی و مهربانی با دشمن خدا معلول و نتیجه است.

از این عبارت و عبارت قبل نتیجه می‌شود که: برقراری رابطه با کفار در صورتی جایز است که به دین حق مسلمانان احترام گذارند.

۶- نکته ترکیبی: (درس ۹ - دهم) دینداری با دوستی خدا (تولی) آغاز می‌شود و برائت و بیزاری از دشمنان خدا (تبری) را به دنبال دارد. عبارت: ﴿لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء﴾ با قسمت اول جمله «لا اله الا الله» ارتباط دارد و هر دو بیانگر «نه» به هر چه غیرخدایی یا «تبری» است.

ارتباط دوسویه توحید فردی و اجتماعی

توحید فردی و اجتماعی تقویت کننده یکدیگر

■ میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرند؛ همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.

مفهوم شرک عملی در بعد اجتماعی و اثرات آن

■ از این‌رو، اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، تفرقه و تضاد جامعه را فرامی‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود. در چنین جامعه‌ای، روز به روز انسان‌های ستمگر، قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند. در نتیجه، دیگر سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

۱- توضیح

میان بعد فردی و اجتماعی توحید، رابطه متقابل وجود دارد؛ یعنی اگر مردم در بعد فردی به سمت توحید حرکت کنند، در جامعه نیز اثر می‌گذارد و اگر جامعه هم به سوی اجرای دستورات خداوند برود، زمینه برای حرکت افراد به سوی توحید بیشتر فراهم می‌شود.

در شرک عملی در بعد اجتماعی موارد زیر مطرح است:

- ۱) دنبال کردن خواسته‌ها و تمایلات افراد جامعه
- ۲) قرار دادن منافع فردی به عنوان محور فعالیت اجتماعی
- ۳) عدم ایثار و تعاون میان افراد جامعه

۴) برقراری تفرقه و تضاد در جامعه

۵) از بین رفتن امکان رشد و تعالی افراد

۶) قدرت یافتن انسان‌های ستمگر

۷) حاکمیت طاغوت و دستورهای او به جای حاکمیت خداوند و فرمان‌های او

۲- نکته ترکیبی

(درس ۴ - یازدهم) آیه: ﴿لَمْ تَرَالَى الَّذِينَ يِزْعَمُونَ أَنَّهُمْ بِمَا أَنْزَلَ بِنُورِ الْبَيْتِ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يَرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ کسانی را که داوری نزد طاغوت می‌برند، دچار شرک عملی در بعد اجتماعی می‌داند.

توحید و شرک در جهان امروز

اغفلت از توحید عملی در جوامع و عصر حاضر

■ توحید، روح و محور زندگی دینی و شرک، روح و محور زندگی ضد دینی است. تا این‌جا مراتب و ابعاد توحید را شناخته‌ایم. اکنون می‌خواهیم ببینیم زندگی انسان عصر حاضر تا چه اندازه توحیدی است و کدامیک از مراتب توحید در آن بیشتر مورد غفلت قرار گرفته است. منظور ما از انسان عصر حاضر، تمام افراد جامعه نیست، بلکه جو حاکم بر اکثریت افراد است، نه تک‌تک افراد.

■ می‌دانیم که جوامع بشری، امروز از نظر صنعت و فناوری پیشرفت فراوانی کرده‌اند و این جوامع را نمی‌توان از این جهت با جوامع گذشته مقایسه کرد. هم‌چنین انسان امروز کم‌تر از بت‌پرستان قبل از اسلام، که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند، به دنبال این قبیل بت‌پرستی‌هاست.

طرح سؤال و پاسخ

■ بنابراین، جای طرح این سؤال هست که آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟ در ابتدا به نظر می‌رسد که امروزه کم‌تر کسی گرفتار شرک باشد و از این جهت نیز بشر در مسیر پیشرفت می‌باشد، اما یک واقعیت تلخ در این‌جا وجود دارد و آن این است که گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع امروزی وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد که خوب است به آن‌ها توجه کنیم و برای دوری از آن‌ها تلاش نماییم.

امصادیق گرفتاری به شرک پیچیده و خفی در عصر حاضر

۱) امروزه، بسیاری از انسان‌ها جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده (رب) جهان می‌پندارند. برخی از این انسان‌ها، مانند فرعون که «انا ربکم الأعلى» می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد، خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند و برای آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند.

۲) نتیجه از جمله پیامدهای آن، تخریب محیط زیست، آلوده‌شدن طبیعت، پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند و مانند آن‌هاست. بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد. زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

گویی هوی و هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند، بت و معبودشان شده و آن‌ها را همچون خدا می‌پرستند و از ابزارهای جدید، مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند. به نظر شما وظیفه ما در مقابل وضع موجود چیست و چگونه می‌توانیم به اصلاح جامعه امروزی اقدام کنیم؟

۱- توضیح

گرچه انسان‌های امروزه، خداوند را انکار نمی‌کنند و می‌پذیرند که این جهان را خدا آفریده است، اما در ساختار تمدن جدید و در زندگی انسان‌ها، خداوند حضور ندارد. مسئله «غفلت» با انکار خداوند متفاوت است، یعنی آن چنان بی‌اهمیت شده است که دیگر تأثیری در زندگی ندارد و نقشی ایفا نمی‌کند. امروزه توجه انسان‌ها به اموری جلب شده و آن امور برای آن‌ها اهمیت یافته که سبب بی‌توجهی و غفلت از خداوند

شده است. امروزه انسان‌ها به پرستش بت‌های جدیدی مشغول شده‌اند که مانع پرستش خدای یگانه شده است. در حقیقت بعد عملی توحید مورد غفلت قرار گرفته است.

۲- نکته ترکیبی

(درس ۸ - دوازدهم) زندگی انسان امروز با غفلت از خداوند و دستورات او، مصداق آیه: ﴿مَنْ أَشَسَّ بِنِيَانِهِ عَلَى شِفَا جَرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ شده که نتیجه آن فروافتادن در آتش است.

آیا می توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟

خیر، زیرا میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید، رابطه دوسویه وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرد. همان طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشند، زمینه برای رشد انسان ها و حرکت به سوی خداوند و بندگی موحدانه آسان تر می گردد. بنابراین اگر نهادها و ارکان یک جامعه مانند ارکان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... توحیدی نباشد و جامعه براساس طاغوت اداره شود، بستر لازم برای حرکت انسان ها در مسیر توحید به سختی صورت خواهد گرفت.

به عنوان مثال اگر اقتصاد یک جامعه براساس معاملات غیرشرعی و ربوی صورت گیرد، خواه ناخواه مال حرام وارد زندگی انسان ها می شود و آن ها را از حرکت در مسیر توحید باز می دارد و یا اگر سیاست و حکومت یک جامعه طاغوت محور باشد، حاکمان آن جامعه مردم را به سوی گمراهی سوق می دهند. به این صورت که حکومت طاغوت، که جهان را به همین عالم ماده محصور می کند و قائل به ربوبیت خدا نیست، سعی می کند تا حقیقت انسان را به سطح همین بدن مادی فروبکاهد و با تأکید صرف بر نیازهای مادی و لذت های دنیوی، پیوسته توجه انسان های تحت حکومت خود را به این نوع نیازها مشغول دارد و معلوم است که در چنین حکومتی، موحدبودن در بعد فردی نیز بسی دشوار و مشکل است.

پرسش های چهارگزینه ای

تألیفی

۲۰۴۸- مهم ترین عامل در تعیین هدف ها و رفتارهای هر فرد، اوست که به آن نیز می گویند و زاینده انسان است.

- (۱) سرمایه ها و استعدادها - خودشناسی - رشد و کمال و سعادت
(۲) افکار و اعتقادات - جهان بینی - شیوه و سبک زندگی
(۳) سرمایه ها و استعدادها - جهان بینی - رشد و کمال و سعادت
(۴) افکار و اعتقادات - خودشناسی - شیوه و سبک زندگی

۲۰۴۹- عبارت: «انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت.» به چه معناست و کدام آیه شریفه مؤید آن است؟

- (۱) گام نهادن در مسیر توحید عملی، بازتاب اعتقاد به توحید و ایمان به خداوند است - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾
(۲) اعتقاد انسان ها تعیین کننده درجه شدت و ضعف ایمانشان به خداست - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ﴾
(۳) گام نهادن در مسیر توحید عملی، بازتاب اعتقاد به توحید و ایمان به خداوند است - ﴿قُلْ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ السِّرَّ الَّذِي أُخْفِيَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ﴾
(۴) اعتقاد انسان ها تعیین کننده درجه شدت و ضعف ایمانشان به خداست - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

۲۰۵۰- افرادی که در برابر خیر و رنجی که به آن ها می رسد، دو روش متفاوت پیش می گیرند، چه مشکلی از دیدگاه قرآن دارند و نتیجه عمل آن ها چه نامیده شده است؟

- (۱) عبادت مقطعی فقط به هنگام وصول خیرات - ﴿الْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ (۲) دوستی با دشمنان خدا و تبعیت از طاغوت - ﴿الْخَسِرَانِ الْمَبِينِ﴾
(۳) عبادت مقطعی فقط به هنگام وصول خیرات - ﴿الْخَسِرَانِ الْمَبِينِ﴾ (۴) دوستی با دشمنان خدا و تبعیت از طاغوت - ﴿الْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾

۲۰۵۱- قرآن کریم در مورد کسی که هوای نفس خود را خدای خود گرفت، چه فرموده است؟

- (۱) ﴿فَإِنَّ تَكُونَ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾ (۲) ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾ (۳) ﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَهُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ (۴) ﴿ذَلِكَ هُوَ الْخَسِرَانِ الْمَبِينِ﴾

۲۰۵۲- جهت زندگی را خدایی کردن، نشانه وصول به مرحله است که پیام آیه شریفه وافی به این مقصود است.

- (۱) ایمان و اعتقاد به توحید - ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدَ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
(۲) توحید عملی - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾
(۳) توحید عملی - ﴿مَنْ كَانَ يَرِيدَ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
(۴) ایمان و اعتقاد به توحید - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

۲۰۵۳- اتخاذ تصمیم های خود از جمله انتخاب همسر، شغل، دوست و ... و قرار دادن تمایلات درونی متناسب با خواست و رضایت الهی با چه موردی تناسب دارد و برای یک انسان موحد، چگونه جهان معنای خاص خود را دارد؟

- (۱) بعد فردی توحید عملی - از نظر او هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند.
(۲) بعد اجتماعی توحید عملی - ناملايمات زندگی، گاهی نشانه بی مهری خداوند است، اما باید در مقابل آن ها صبور باشد.
(۳) بعد فردی توحید عملی - ناملايمات زندگی، گاهی نشانه بی مهری خداوند است، اما باید در مقابل آن ها صبور باشد.
(۴) بعد اجتماعی توحید عملی - از نظر او هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند.

۲۰۵۴- با توجه به آیات قرآن، راه درست زندگی کدام است و علت آن چیست؟

- (۱) پرهیز از هوای نفس - خدا پروردگار هستی و پشتیبان جهان است.
(۲) پرهیز از هوای نفس - خداوند مالک سود و زیان همه موجودات است.
(۳) اطاعت و بندگی خدا - خدا پروردگار هستی و پشتیبان جهان است.
(۴) اطاعت و بندگی خدا - خداوند مالک سود و زیان همه موجودات است.

۲۰۵۵- با توجه به آیه شریفه ﴿إِنَّمَا فَائِتٌ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾، امر مورد نکوهش خداوند، و تحقق شرک است.

- (۱) اتخاذ هوای نفس به عنوان معبود خود - عملی در بعد فردی
(۲) ضعف در عبادت و بندگی خدا - عبادی در بعد اجتماعی
(۳) اتخاذ هوای نفس به عنوان معبود خود - عبادی در بعد اجتماعی
(۴) ضعف در عبادت و بندگی خدا - عملی در بعد فردی

۲۰۵۶- آیات شریفه ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشِدَّ حَبًا لِلَّهِ﴾ ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي﴾ و ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...﴾ به ترتیب مرتبط با کدام یک از ابعاد توحید است؟

(۱) عملی - ربوبی - ولایت (۲) ربوبی - عملی - عملی (۳) عملی - عملی - ولایت (۴) ربوبی - ربوبی - عملی
 ۲۰۵۷- از دقت در آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ مفهوم دریافت می‌گردد.

(۱) آگاهی بخشی به موخدان در نمودن خطر ظالمان و مستکبران و گرفتار آمدن به شرک عملی
 (۲) برحذر داشتن اطاعت کنندگان کافران پس از دشمنی با خدا و مسلمانان
 (۳) دستور به دشمنی با کافران پس از نادیده گرفتن حق و نهی از شرک در ولایت
 (۴) برحذر داشتن از دوستی با دشمنان خدا و بیان چرایی نهی از دوستی با کافران
 ۲۰۵۸- ثمرات تحقق نظام اجتماعی توحیدی کدام است؟

(۱) برخورداری از آرامش - مبارزه با ظالمان - بهره‌مندی از ثبات شخصیت
 (۲) برخورداری از آرامش - مسئولیت‌پذیری در برابر سایر مخلوقات - عدالت‌گستری
 (۳) دوستی نکردن با دشمنان خدا - مبارزه با ظالمان - عدالت‌گستری
 (۴) دوستی نکردن با دشمنان خدا - مسئولیت‌پذیری در برابر سایر مخلوقات - بهره‌مندی از ثبات شخصیت
 ۲۰۵۹- میان بعد فردی و اجتماعی توحید چه رابطه‌ای وجود دارد و هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، چه ثمره‌ای برای افراد جامعه در پی خواهد داشت؟

(۱) متقابل - انسان‌های موخد قدرت را به دست می‌گیرند و جامعه به صورت جامعه‌ای یک‌دست درمی‌آید.
 (۲) متعادل - زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موخدانه آسان‌تر می‌گردد.
 (۳) متقابل - زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موخدانه آسان‌تر می‌گردد.
 (۴) متعادل - انسان‌های موخد قدرت را به دست می‌گیرند و جامعه به صورت جامعه‌ای یک‌دست درمی‌آید.

۲۰۶۰- با توجه به آیات قرآن، مؤمنان از چه برخوردی با دشمن خدا نپسندیده‌اند و ارتکاب چه عملی از سوی آن‌ها منجر به این نپسندیده شده است؟
 (۱) مهربانی با آنان - رویگردانی از خدا (۲) خیر رساندن به آن‌ها - رویگردانی از خدا
 (۳) مهربانی با آنان - کفرورزی به دین حق (۴) خیر رساندن به آن‌ها - کفرورزی به دین حق
 ۲۰۶۱- حضرت علی علیه السلام در کدام خصوص فرمودند: «تقوای الهی پیشه کنید، هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها ...» و در ادامه کلام خود چه استدلالی برای این دستور بیان کردند؟

(۱) برای یک انسان موخد جهان معنای خاص خود را دارد - مخلوقات خداوند امانتی الهی هستند که حق ندارید به آن‌ها آسیب برسانید.
 (۲) انسان موخد موجودات جهان را مخلوق خداوند می‌بیند - شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید.
 (۳) برای یک انسان موخد جهان معنای خاص خود را دارد - شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید.
 (۴) انسان موخد موجودات جهان را مخلوق خداوند می‌بیند - مخلوقات خداوند امانتی الهی هستند که حق ندارید به آن‌ها آسیب برسانید.

۲۰۶۲- با توجه به آیه شریفه: ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخَسِرَانِ الْمُبِين﴾ یکی از مصادیق زیانکاری کدام است؟
 (۱) رویگردانی از خدا پس از عبادت او (۲) بی‌قراری و ناسپاسی به هنگام رنج و سختی
 (۳) عبادت زبانی خدا به هنگام آسودگی و وسعت (۴) آرام‌شدن دل پس از خیرات مادی

۲۰۶۳- توحید اجتماعی به چه معناست و یک نظام اجتماعی وقتی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن دارای چه وصفی باشد؟
 (۱) تمسک به توحید و یکتاپرستی و نمود عملی قبول دعوت پیامبران و امامان در رفتارها و زندگی خود - مشروعیت
 (۲) قرارگرفتن همه ارکان نظام در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او - مشروعیت
 (۳) قرارگرفتن همه ارکان نظام در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او - مقبولیت
 (۴) تمسک به توحید و یکتاپرستی و نمود عملی قبول دعوت پیامبران و امامان در رفتارها و زندگی خود - مقبولیت

۲۰۶۴- برخورداری از درونی نازارام و شخصیتی ناپایدار، آن‌جا نمود می‌یابد که محقق شود و پیام آیه شریفه حاکی از ظهور این شخصیت در عمل است.

(۱) تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ...﴾
 (۲) حکومت حاکمان غیرالهی بر مردم و سلطه ظالمان و مستکبران - ﴿أُرَايْتُمْ مَنِ اتَّخَذَ الْهَوَا أُنثَىٰ تَتَّكِنُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾
 (۳) تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت - ﴿أُرَايْتُمْ مَنِ اتَّخَذَ الْهَوَا أُنثَىٰ تَتَّكِنُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾
 (۴) حکومت حاکمان غیرالهی بر مردم و سلطه ظالمان و مستکبران - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ...﴾

۲۰۶۵- نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت چیست و خداوند آن را با چه عبارتی تکمیل کرده است؟
 (۱) پرستش و بندگی خدا - ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيم﴾ (۲) تمسک به تنها مؤثر عالم - ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيم﴾
 (۳) پرستش و بندگی خدا - ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيم﴾ (۴) تمسک به تنها مؤثر عالم - ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيم﴾



۲۰۶۶- آگاهی از شرک پنهان مدعیان بندگی خدا که پیوند با بتان، رقم‌زنده بردگی جدیدی برایشان است، از دقت در پیام کدام آیه شریفه دریافت می‌گردد

و این شرک، چه زمانی در عمل، خود را نشان می‌دهد؟

- ۱) ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ اَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - دوستی با دشمنان خدا
- ۲) ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ فَاِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ اطمأنَّ به﴾ - گرفتاری به بلا
- ۳) ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ اَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - مهربانی با دشمنان اسلام
- ۴) ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ فَاِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ اطمأنَّ به﴾ - وصول خیرات

۲۰۶۷- دوری از تفرقه و تضاد با تمسک به میسر می‌گردد و نشانی از برخورداری از بعد توحید عملی است.

- ۱) توحید و یکتاپرستی و قرارگرفتن در سایه حکومت الهی - اجتماعی
- ۲) پیروی از فرمان‌های خداوند و تنظیم زندگی براساس رضایت او - فردی
- ۳) پیروی از فرمان‌های خداوند و تنظیم زندگی براساس رضایت او - اجتماعی
- ۴) توحید و یکتاپرستی و قرارگرفتن در سایه حکومت الهی - فردی

۲۰۶۸- ظهور فرعون و فرعونیان در جوامع امروزی که با اعمال خود فریادزنده ﴿أنا ربکم الاعلی﴾ هستند، بازتاب کدام تفکر نادرست بوده و چه ثمراتی در جهان امروز داشته است؟

- ۱) خود را خالق و آفریننده جهان هستی و معبود دیگران می‌دانند - آلوده‌شدن طبیعت و تخریب آن و ظهور جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند
- ۲) خود را خالق و آفریننده جهان هستی و معبود دیگران می‌دانند - مورد غفلت قرارگرفتن خدا در زندگی انسان‌ها و بهره‌بردن از لذات دنیایی
- ۳) خود را مالک، ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - آلوده‌شدن طبیعت و تخریب آن و ظهور جوامع بسیار فقیر در کنار انسان‌های بسیار ثروتمند
- ۴) خود را مالک، ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - مورد غفلت قرارگرفتن خدا در زندگی انسان‌ها و بهره‌بردن از لذات دنیایی

۲۰۶۹- «مبارزه با ظالمان»، «امیدواری در برابر مشکلات» و «حمایت از محرومان و مستضعفان» به ترتیب نمودی از کدام بعد از ابعاد دوگانه توحید عملی است؟

- ۱) فردی - اجتماعی - اجتماعی
- ۲) فردی - فردی - اجتماعی
- ۳) اجتماعی - فردی - فردی
- ۴) اجتماعی - فردی - اجتماعی

۲۰۷۰- مصادیق کدام عبارت شریفه در تضاد با مفهوم بیت زیر عمل نموده‌اند؟

نظیر دوست ندیدم اگرچه از مه و مهر

- ۱) ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ﴾
- ۲) ﴿أرأیت من اتخذ الهه هواه ا فانت تكون علیه وکیلاً﴾
- ۳) ﴿وَ ان اصابته فتنة انقلب علی وجهه﴾
- ۴) ﴿تلقون الیهم بالمؤدّة و قد کفروا بما جاءکم من الحق﴾

۲۰۷۱- چرا تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد؟

- ۱) هم هوای نفس هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و هم قدرت‌های مادی هر روز رنگ عوض می‌کنند.
- ۲) هوای نفس آرامش درونی او را می‌گیرد و هر روز او را به سوی معبود جدید و خواسته جدیدی می‌کشانند.
- ۳) طاغوت‌ها هر روز افزایش می‌یابند و انسان‌ها را ملک خود تلقی می‌کنند که باید پیرو هوای نفس آن‌ها باشند.
- ۴) غفلت از خداوند و دوری از منبع آرامش، هر روز انسان را از ثبات و پایداری، بیشتر دور می‌کند و او را به سویی می‌کشد.

۲۰۷۲- با توجه به آیه ۱۱ سوره حج، پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد، چه تفاوتی دارد و راه مأمون‌ماندن از خسارت در هر دو دنیا خروج از کدام دسته است؟

- ۱) پرهیز از غفلت و فراموشی - رویگردانان دلخوش به بهره‌های زودگذر دنیایی
- ۲) پرهیز از غفلت و فراموشی - گمراهان بی‌نصیب از راه‌های هدایت
- ۳) عبادت و بندگی همیشگی خدا - رویگردانان دلخوش به بهره‌های زودگذر دنیایی
- ۴) عبادت و بندگی همیشگی خدا - گمراهان بی‌نصیب از راه‌های هدایت

سوالات ارتباطی

۲۰۷۳- عبارتهای زیر به ترتیب با کدام آیه ارتباط دارد؟

- زندگی توحیدی شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد.
- تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.
- از جمله پیامدهای آن تخریب محیط زیست، آلوده‌شدن طبیعت، پیداشدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند است.

- ۱) ﴿یا ایها الذّین آمنوا لا تتخذوا عدوئی و عدوئیکم اولیاء﴾ - ﴿أرأیت من اتخذ الهه هواه﴾ - ﴿أنا ربکم الاعلی﴾
- ۲) ﴿ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم﴾ - ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ﴾ - ﴿أنا ربکم الاعلی﴾
- ۳) ﴿یا ایها الذّین آمنوا لا تتخذوا عدوئی و عدوئیکم اولیاء﴾ - ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ﴾ - ﴿فانتخذتم من دونه اولیاء﴾
- ۴) ﴿ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم﴾ - ﴿أرأیت من اتخذ الهه هواه﴾ - ﴿فانتخذتم من دونه اولیاء﴾

۲۰۷۴- کدام عنوان با عبارتهای مربوط به خود مناسبت دارند؟

- الف) حمایت از محرومان و مستضعفان ← ارتباط دوسویه توحید فردی و اجتماعی
- ب) مشروعیت ولی فقیه ← توحید عملی اجتماعی
- ج) مسئولیت در برابر مخلوقات جهان ← ثمره بعد فردی توحید عملی
- د) سخنان جعفر بن ابی‌طالب در حضور نجاشی ← جهان‌بینی توحیدی

- الف - ب ۲ - ج ۳ - الف ۴ - ب ۵ - د

(ترکیبی)

۲۰۷۵- هر یک از عوامل زیر به ترتیب به کدام پیامدها منجر می‌شود؟

- سرگرم شدن به امور دنیوی

- دنبال کردن خواسته‌ها و تمایلات دنیوی در افراد جامعه

- فرمان‌پذیری از طاغوت

(۱) محروم شدن از خلوت انس با خدا و معنویت نیایش با او - برخوردار از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار - پیداشدن جوامع بسیار فقیر

(۲) محروم شدن از خلوت انس با خدا و معنویت نیایش با او - فراگرفتن تفرقه و تضاد در جامعه - برخوردار از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار

(۳) قدرتمندی انسان‌های ستمگر و به‌کارگیری دیگران در خدمت امیال خود - برخوردار از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار - پیداشدن جوامع بسیار فقیر

(۴) قدرتمندی انسان‌های ستمگر و به‌کارگیری دیگران در خدمت امیال خود - فراگرفتن تفرقه و تضاد در جامعه - برخوردار از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار

۲۰۷۶- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب درصدد تشریح کدام گروه افراد است؟

- ﴿إِنَّمَا تَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا﴾

- ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

- ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾

(۱) فردی که در برابر امیال نفسانی تسلیم است - مسلمانان - پرستش او از روی تردید است.

(۲) کسی که هوای نفس خود را معبود خود قرار دهد - مسلمانان - از خدا رویگرداند.

(۳) فردی که در برابر امیال نفسانی تسلیم است - مؤمنان - از خدا رویگرداند.

(۴) کسی که هوای نفس خود را معبود خود قرار دهد - مؤمنان - پرستش او از روی تردید است.

۲۰۷۷- هر یک از آیات زیر با کدام آیه شریفه در ارتباط است؟

- بر آستان جانان گر سر توان نهادن

- ما که باشیم ای تو ما را جان جان

- نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر

گلبنانگ سربلندی بر آسمان توان زد

تا که ما باشیم با تو در میان

نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

(۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ الْبِئْسَ بِالمُودَةِ...﴾ - ﴿إِنَّمَا الْغَنَى الْحَمِيدُ﴾ - ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

(۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ الْبِئْسَ بِالمُودَةِ...﴾ - ﴿قُلْ أَعْلَمُ بِمَا اللَّهُ يُعَلِّمُ الْوَعْدَ وَالْوَعْدَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

(۳) ﴿فَمَا أَلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسِخْرِي لَهُمْ فِي رَحْمَةِ مَنْهُ وَفَضْلٍ...﴾ - ﴿إِنَّمَا الْغَنَى الْحَمِيدُ﴾ - ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

(۴) ﴿فَمَا أَلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسِخْرِي لَهُمْ فِي رَحْمَةِ مَنْهُ وَفَضْلٍ...﴾ - ﴿قُلْ أَعْلَمُ بِمَا اللَّهُ يُعَلِّمُ الْوَعْدَ وَالْوَعْدَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ - ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

۲۰۷۸- هر یک از صفات زیر در انسانی که مصداق آیه: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ است، نتیجه کدام روش او در زندگی می‌باشد؟

- شخصیتی ثابت و پایدار دارد.

- همواره انسانی امیدوار است.

- تقوای الهی دارد، هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها.

(۱) باور دارد دشواری‌های زندگی بستری برای رشد و شکوفایی اوست - می‌داند هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست - خداوند را ناظر بر عالم می‌داند.

(۲) زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده است - در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است - موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند.

(۳) باور دارد دشواری‌های زندگی بستری برای رشد و شکوفایی اوست - در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است - خداوند را ناظر بر عالم می‌داند.

(۴) زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده است - می‌داند هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست - موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند.

۲۰۷۹- پاسخ هر یک از سؤال‌های مطرح شده به ترتیب کدام است؟

- چرا جامعه توحیدی با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند؟

- شرکی که پیچیده‌تر از شرک قدیم است، چگونه می‌باشد؟

- میزان تأثیرگذاری اعتقاد ما بستگی به چه چیزی دارد؟

(۱) ﴿وَقَدْ آمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ - خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - گام‌برداشتن در مسیر توحید عملی

(۲) ﴿قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار می‌دهند - درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی

(۳) ﴿وَقَدْ آمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ - تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار می‌دهند - گام‌برداشتن در مسیر توحید عملی

(۴) ﴿قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی

۲۰۸۰- چند مورد از موارد زیر با بیت «سر ارادت ما و آستان حضرت دوست / هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست» مطابقت مفهومی دارد؟

﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ﴾

﴿قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنَسْكَي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾

﴿وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾

(ترکیبی)

۲۰۸۱- عبارت‌های زیر به ترتیب، با کدام عنوان ارتباط دارد؟

- ﴿ذَلِكْ هُوَ الْخَسْرَانِ الْمَبِينِ﴾
- ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾
- ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

- (۱) گرفتاری به شرک جدید و پیچیده امروز - بعد اجتماعی شرک عملی - ضرورت تسلیم خدا بودن در هنگام گرفتاری به بلایا
 - (۲) گرفتاری به شرک جدید و پیچیده امروز - دلیل براهت از دشمنان خدا - لزوم پذیرش آخرین دین الهی
 - (۳) بندگی متزلزل و ایمان ضعیف - دلیل براهت از دشمنان خدا - ضرورت تسلیم خدا بودن در هنگام گرفتاری به بلایا
 - (۴) بندگی متزلزل و ایمان ضعیف - بعد اجتماعی شرک عملی - لزوم پذیرش آخرین دین الهی
- ۲۰۸۲- کدام عبارات، آیه شریفه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ فَأَعْبُدُوا هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾ را به درستی تبیین نموده است؟
- (الف) اگر کسی در مسیر بندگی غیر خدا گام بردارد، در راهی پرخطر گام گذاشته و سرانجامی جز سقوط ندارد.
- (ب) ایمان به ربوبیت الهی و قدم گذاشتن در مسیر درست از انسان خواسته می‌شود.
- (ج) هر چه ایمان قوی‌تر باشد، تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر و هر چه ضعیف‌تر باشد، تأثیر آن کم‌تر خواهد بود.
- (د) هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد.
- (۱) الف - ج (۲) ب - ج (۳) الف - د (۴) ب - د

۲۰۸۳- جمله شرطی در حدیث «سلسلة الذهب» در سخن امام رضا (ع)، بیانگر کدام بعد از ابعاد توحید عملی است و با کدام عبارت قرآنی، مفهوم مشابه دارد؟ (ترکیبی)

- (۱) فردی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
 - (۲) اجتماعی - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ﴾
 - (۳) فردی - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ﴾
 - (۴) اجتماعی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
- ۲۰۸۴- هر یک از عبارات: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ و ﴿أُرَابِتَ مَن اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ﴾ به ترتیب نشانه اهمیت توحید عملی در بعد و است و مفهوم مورد، است.

(ترکیبی)

(۱) فردی - اجتماعی - دومین - تبری (۲) فردی - اجتماعی - دومین - تویی (۳) اجتماعی - فردی - نخستین - تویی (۴) اجتماعی - فردی - نخستین - تبری

۲۰۸۵- پیام آیه ﴿إِذَا فَاتَتْكَ تَكْوِينٌ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾ تأکیدی بر کدام آیه شریفه است و سهولت حرکت به سوی خداوند و زندگی موحّدانه در جامعه چگونه محقق می‌گردد؟

(ترکیبی)

- (۱) ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ - نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد.
- (۲) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ - از محرومان و مستضعفان حمایت کنند و با ظالمان مبارزه نمایند.
- (۳) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ - نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد.
- (۴) ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ - از محرومان و مستضعفان حمایت کنند و با ظالمان مبارزه نمایند.

کنکور

۲۰۸۶- چرا فردی که مصداق عبارت شریفه ﴿مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ﴾ واقع شده، در دام شرک جدید و پیچیده گرفتار گشته است؟

(فارج از کشور ۹۹)

- (۱) لذات و شهوات در دلش فزونی یافته است و معنویت نیایش با پروردگار را درک نمی‌کند.
- (۲) لذات و شهوات در دلش فزونی یافته است و در دنیا خود را مشغول و سرگرم نموده است.
- (۳) قدرت تصرف در این جهان را به دست آورده است و معنویت نیایش با پروردگار را درک نمی‌کند.
- (۴) قدرت تصرف در این جهان را به دست آورده است و در دنیا خود را مشغول و سرگرم نموده است.

۲۰۸۷- کدام آیه شریفه از قرآن کریم بر این موضوع که «جامعه موحّد، حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت کردن نداده است، نمی‌پذیرد.» تأکید می‌کند؟

(فارج از کشور انسانی ۹۹)

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- (۳) ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾
- (۴) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مَغْتَرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُعْزِرُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ﴾

(ریاضی ۹۹)

۲۰۸۸- پیام آیه شریفه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ فَأَعْبُدُوا هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾ کدام است؟

- (۱) ربوبیت الهی، خاستگاه پرستش خداوند است.
- (۲) ارتباط دوسویه بین توحید فردی و اجتماعی وجود دارد.
- (۳) بازتاب توحید عملی، در زندگی فردی را بیان نموده است.
- (۴) به افزایش معرفت و شناخت نسبت به ربوبیت خداوند توجه دارد.

(تهبیری ۹۹)

۲۰۸۹- برخورداری انسان موحّد از آرامش روحی ثمره چیست و نگاه او به مشکلات زندگی چگونه است؟

- (۱) اعتقاد در یگانگی خدا - آن را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش می‌داند.
- (۲) اخلاص در بندگی خدا - آن را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش می‌داند.
- (۳) اعتقاد در یگانگی خدا - آن‌ها را نشانه رضایت الهی از عملکرد خود می‌داند.
- (۴) اخلاص در بندگی خدا - آن‌ها را نشانه رضایت الهی از عملکرد خود می‌داند.

(انسانی ۹۹)

۲۰۹۰- آیه شریفه ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْبَدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ...﴾ به کدام موضوع اشاره دارد؟

- (۱) کسی که هوای نفس را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد، گرفتار شرک شده است.
- (۲) افرادی که دین خود را از بزرگان و اجدادشان می‌گیرند، در متن ایمان و اسلام قرار ندارند، از این‌رو تزلزل دارند.
- (۳) افراد سست‌عنصر و با ایمان ضعیف در هر جامعه‌ای وجود دارند و معیار حقانیت دین را مسائل مادی می‌پندارند.
- (۴) بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی بی‌رغبت شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند آن‌ها را فراموش کرده است.

- ۲۰۹۱- با توجه به تعالیم قرآن کریم، چه کسی دارای شخصیت ناپایدار است و علت این نآرامی چیست؟
- (هنر ۹۹)
- (۱) ﴿ شَفَا جُرْفٍ هَارٍ ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
 (۲) ﴿ شَفَا جُرْفٍ هَارٍ ﴾ - بی توجهی و اجتناب از امیال نفسانی
 (۳) ﴿ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
 (۴) ﴿ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ﴾ - بی توجهی و اجتناب از امیال نفسانی
- ۲۰۹۲- پیام کدام آیه شریفه، بیانگر شرک عملی است و آن‌ها به چه صفت ناپسندی دچار شده‌اند؟
- (۱) ﴿ لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ... ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
 (۲) ﴿ لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ... ﴾ - توجه به تمایلات دانی و ارضاء آن‌ها
 (۳) ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ... ﴾ - توجه به تمایلات دانی و ارضاء آن‌ها
 (۴) ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ... ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
- ۲۰۹۳- با توجه به آیات قرآن کریم، هدایتگری پیامبر اکرم ﷺ در مورد کدام شخص، بی تأثیر خواهد بود؟
- (۱) ﴿ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ﴾ (۲) ﴿ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ﴾ (۳) ﴿ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ﴾ (۴) ﴿ لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا ﴾
- (فارج از کوشور ۹۸)
- ۲۰۹۴- حال کسانی که در عبادت مشمول عبارت شریفه ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ﴾ هستند در مواجهه با سنت ابتلاء چگونه است؟ (ریاضی ۹۸)
- (۱) ﴿ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ ﴾ (۲) ﴿ اطْمَأَنَّ بِهِ ﴾ (۳) ﴿ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴾ (۴) ﴿ خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ﴾
- (تهری ۹۸)
- ۲۰۹۵- حال گروهی که به صورت مقطعی خداوند متعال را عبادت می‌کنند به ترتیب در خیر و بلا چگونه توصیف شده‌اند؟
- (۱) ﴿ اطْمَأَنَّ بِهِ ﴾ - انقلب علی وجهه
 (۲) ﴿ اصابه خیر ﴾ - انقلب علی وجهه
 (۳) ﴿ اطْمَأَنَّ بِهِ ﴾ - خسر الدنيا و الآخرة
 (۴) ﴿ اصابه خیر ﴾ - خسر الدنيا و الآخرة
- (انسانی ۹۸)
- ۲۰۹۶- مفهوم آیه شریفه ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ﴾ چیست و سرنوشت چنین افرادی کدام است؟
- (۱) پرستش از روی تردید و ایمان ضعیف - رانده شدن به سوی جهنم در غل و زنجیر
 (۲) کفرورزیدن به خداوند - رانده شدن به سوی جهنم در غل و زنجیر
 (۳) پرستش از روی تردید و ایمان ضعیف - زیان دیدن در دنیا و آخرت
 (۴) کفرورزیدن به خداوند - زیان دیدن در دنیا و آخرت
- (انسانی ۹۸)
- ۲۰۹۷- دور شدن مردم یک جامعه از توحید، کدام پیامد را به دنبال خواهد داشت و این پیامد ناشی از چیست؟
- (۱) حاکمیت طاغوت و دستوره‌های او - ثمرات بُعد اجتماعی توحید عملی
 (۲) حاکمیت طاغوت و دستوره‌های او - رابطه متقابل توحید فردی و اجتماعی
 (۳) قرارگرفتن انسان تحت سلطه تمایلات دنیوی - ثمرات بُعد اجتماعی توحید عملی
 (۴) قرارگرفتن انسان تحت سلطه تمایلات دنیوی - رابطه متقابل توحید فردی و اجتماعی
- (زبان ۹۸)
- ۲۰۹۸- در جهان امروز، ادعای طاغوت برای ترویج شرک پیچیده در میان جوامع کدام است؟
- (۱) تبلیغات مستکبران که خود را مالک و پرورش‌دهنده حقیقی جهان می‌دانند در حالی که «و من عمی فعلیها» را نمی‌دانند.
 (۲) نظرات بت پرستان که خود را «اکبر من نفعهما» می‌پنداشتند و مردم را به سوی خود می‌خواندند.
 (۳) آنان که «ان الله لیس بظلام للعبید» را فراموش کرده‌اند و به گمراه کردن مردم مشغول شده‌اند.
 (۴) سخن فرعون که می‌گفت «انا ربکم الاعلی» و به رأی مالک حقیقی جهان توجهی نداشت.
- ۲۰۹۹- هرگاه بخواهیم با استمداد از قرآن مجید، ارتباط بین توحید در ربوبیت و توحید در عبادت را ترسیم کنیم، پیام کدام آیه ما را به این مقصود می‌رساند؟
- (۱) ﴿ وَ مَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ﴾ (۲) ﴿ اتَّخِذُوا أَحْبَابَهُمْ وَ زُهَيَاتِهِمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾
 (۳) ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾ (۴) ﴿ أَمْ فَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ * أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴾
- (هنر ۹۸)
- ۲۱۰۰- اگر هر یک از افراد جامعه فعالیت‌های خود را در جهت منافع طاغوت قرار دهند، دچار چه نوع شرکی شده‌اند؟
- (۱) ربوبی در بُعد فردی (۲) عبادی در بُعد فردی (۳) عبادی در بُعد اجتماعی (۴) ربوبی در بُعد اجتماعی
- (تهری ۹۷ با تغییر)
- ۲۱۰۱- چرا پذیرش بندگی خداوند تنها راه راست و صحیح در زندگی انسان‌ها است؟
- (۱) ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ ﴾ (۲) ﴿ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴾ (۳) ﴿ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴾ (۴) ﴿ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ﴾
- (زبان ۹۶ با تغییر)
- ۲۱۰۲- از آیه شریفه ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾ کدام مطلب، مفهوم می‌گردد؟
- (۱) با آگاهی از این که خدا تنها مالک و پشتیبان جهان است، درمی‌یابیم که اداره‌کننده جهان هستی اوست.
 (۲) آگاهی به این که «خداوند پروردگار شماس» باعث می‌شود انسان در صراط مستقیم قرار بگیرد.
 (۳) لازمه توحید در عبادت، اطاعت از حکم و فرمان الهی از طریق رسول خدا و جانشینان آن حضرت می‌باشد.
 (۴) با اعتقاد به این که «خدا تنها اداره‌کننده جهان است» درمی‌یابیم که تنها وجود شایسته پرستش، خداست.
- (ریاضی ۹۴)
- ۲۱۰۳- اگر بگوییم: «فقط باید تسلیم فرمان خداوند باشیم و کارهای خود را به قصد اطاعت از او و برای کسب رضایت او انجام دهیم.» کدام بعد از ابعاد توحید را ترسیم کرده‌ایم و پیام کدام آیه شریفه، بیانگر آن است؟
- (۱) عبادت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ ﴾ (۲) ربوبیت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ ﴾
 (۳) ربوبیت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ ﴾ (۴) عبادت - ﴿ فاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾
- (تهری ۹۴ با تغییر)
- ۲۱۰۴- اگر از ما بپرسند: «تسلیم در برابر خداوند، مربوط به کدام قسم از توحید است؟» می‌گوییم: مربوط به توحید در است که پیام آیه شریفه بیانگر آن می‌باشد.
- (۱) ولایت - ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ﴾ (۲) عبادت - ﴿ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ﴾
 (۳) ولایت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾ (۴) عبادت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾
- (ریاضی ۹۳ با تغییر)

۲۱۰۵- سرسپردگی در برابر پیامبر و جانشینان منصوص الهی او، بعدی از ابعاد توحید در است و عبارت «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ» بیانگر توحید در می‌باشد.

(هنر ۹۳ با تغییر) ۱) عبادت - ربوبیت ۲) عبادت - مالکیت ۳) ولایت - مالکیت ۴) ولایت - ربوبیت

۲۱۰۶- پیام آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ» به ترتیب بیانگر کدام بُعد از ابعاد توحید است؟

(ریاضی ۹۱ با تغییر) ۱) عملی - عملی ۲) عملی - ربوبی ۳) ربوبی - ربوبی ۴) ربوبی - عملی

۲۱۰۷- از دقت در کدام آیه «نتیجه توحید در عقیده و نظر» که نفی اطاعت از غیر خداوند است، به دست می‌آید؟

(فارغ از کشور ۹۱ با تغییر) ۱) «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» ۲) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ۳) «إِنَّ اللَّهَ يَمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا» ۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»

۲۱۰۸- پیام کدام آیه، حاوی دریافت نتیجه و بازتاب آشنایی با توحید در خالقیت و توحید ربوبی است؟

(ریاضی ۹۱ با تغییر) ۱) «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ إِيَّاهُ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» ۲) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ۳) «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَةَ هَوَاهُ» ۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»

۲۱۰۹- پیام کدام آیه، حاوی مراتب ربوبی و عملی توحید است؟

(تهری ۹۱ با تغییر) ۱) «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ۲) «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَةَ هَوَاهُ» ۳) «قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ» ۴) «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»

۲۱۱۰- از دقت در کدام آیه به ترتیب به «یگانگی خدا» و «توحید در خالقیت» و «توحید عملی» پی می‌بریم؟

(انسانی ۹۱ با تغییر) ۱) «خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» - «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» - «أَعْبُدْ رَبَّكَ» ۲) «اللَّهُ الصَّمَدُ» - «أَعْبُدْ رَبَّكَ» - «خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» ۳) «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» - «أَعْبُدْ رَبَّكَ» - «خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» ۴) «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» - «خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» - «أَعْبُدْ رَبَّكَ»

۲۱۱۱- اطاعت از رسول گرامی اسلام ﷺ و اطاعت از جانشینان آن حضرت لازمه توحید است که توحید می‌باشد و پیام آیه شریفه حاکی از آن است.

(هنر ۹۱ با تغییر) ۱) عملی - نتیجه - ربوبی - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ۲) ربوبی - نتیجه - عملی - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ۳) ربوبی - مقدمه - عملی - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ» ۴) عملی - مقدمه - ربوبی - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ»

۲۱۱۲- پیام آیه: «خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» کدام یک از مراتب توحید است و از دقت در آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» به ترتیب

(ترکیبی زبان ۹۱ و تهری ۹۰ با تغییر) ۱) ربوبیت - عبادت - ربوبیت ۲) ربوبیت - عبادت - ربوبیت ۳) ربوبیت - عبادت - ربوبیت ۴) ربوبیت - عبادت - ربوبیت

۲۱۱۳- حاکمیت نظام سلطه، آن‌گاه بی‌رادع و مانع بر منضه ظهور خودنمایی می‌کند که انسان به شرک گرفتار آید و پیام آیه شریفه به فراموشی

(فارغ از کشور ۹۰ با کمی تغییر) سپرده شود. ۱) در ربوبیت در بعد فردی - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ» ۲) در عبادت در بعد اجتماعی - «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» ۳) در عبادت در بعد اجتماعی - «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» ۴) در ربوبیت در بعد فردی - «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»

۲۱۱۴- توحید عبادی در فرد به صورت است و تجلی توحید عبادی در جامعه می‌باشد.

(هنر ۹۰ با کمی تغییر) ۱) پرستش و اطاعت از خدا - اطاعت از پیامبر ۲) اعتقاد خالص به خدا داشتن - اطاعت از پیامبر ۳) پرستش و اطاعت از خدا - تحقق قسط و عدالت ۴) اعتقاد خالص به خدا داشتن - تحقق قسط و عدالت

۲۱۱۵- رویش نهال شوم درونی سلب‌کننده آرامش، بازتاب گرفتارآمدن به شرک در بُعد است.

(تهری ۸۹ با تغییر) ۱) عملی - اجتماعی ۲) در خالقیت - اجتماعی ۳) عملی - فردی ۴) در خالقیت - فردی

۲۱۱۶- پرستش و اطاعت از غیر خدا موصوف به شرک است و ناپایداری انسان با جهت‌گیری‌های متفرق، نشانه گرفتارآمدن به شرک در عبادت در

(زبان ۸۹ با تغییر) بُعد است. ۱) خالقیت - فردی ۲) عملی - اجتماعی ۳) خالقیت - اجتماعی ۴) عملی - فردی

۲۱۱۷- تحقق بعد اجتماعی توحید عبادی، مرهون است که آیه شریفه حاکی از آن است.

(تهری ۸۷ با کمی تغییر) ۱) تشکیل نظام الهی - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ» ۲) تشکیل نظام الهی - «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَةَ هَوَاهُ أَمَّا فَانَتْ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا» ۳) قبول درونی توحید در خالقیت - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ» ۴) قبول درونی توحید در خالقیت - «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَةَ هَوَاهُ أَمَّا فَانَتْ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا»

۲۱۱۸- بر مبنای اندیشه اسلامی، اطاعت از پیامبر ﷺ و اطاعت از جانشینان معصوم آن بزرگوار، لازمه توحید و دست‌یابی به شخصیت پایدار و ثابت،

(زبان ۸۷ با کمی تغییر) مرهون عبودیت و پرستش خداوند در بعد است. ۱) ربوبیت - فردی ۲) عملی - اجتماعی ۳) عملی - فردی ۴) ربوبیت - اجتماعی

۲۱۱۹- آیات شریفه «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» به ترتیب بیانگر کدام ابعاد توحید است و رابطه بین آن‌ها چگونه است؟

(ریاضی ۸۶ با تغییر) ۱) ربوبیت و عبادت - توحید در ربوبیت، میوه درخت توحید در عبادت است. ۲) ربوبیت و عبادت - توحید در عبادت، میوه درخت توحید در ربوبیت است. ۳) خالقیت و عبادت - توحید در عبادت، میوه درخت توحید در خالقیت است. ۴) خالقیت و عبادت - توحید در خالقیت، میوه درخت توحید در عبادت است.